

Alþingi,
Atvinnuveganefnd Alþingis
Skrifstofa Alþingis, nefndarsvið
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Stykkishólmi, 9. febrúar 2024

Efni: Veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands og stjórn fiskveiða (veiðistjórn grásleppu), 521. Mál.

Atvinnuveganefnd Alþingis sendir til umsagnar 521. Mál, Veðar í fiskveiðilandhelgi Íslands og stjórn fiskveiða (veiðistjórn grásleppu). Hér að neðan er umsögn Sveitarfélagsins Stykkishólms.

Sveitarfélagið leggur áherslu, hér eftir sem hingað til, á jákvæðan framgang málsins/frumvarpsins og að það verði að lokum samþykkt án þess að meginmarkmið þess taki breytingum, sbr. hér að neðan, enda byggir frumvarpið á grunni áforma um breytingu á lögum um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands og lögum um stjórn fiskveiða sem virt voru í samráðsgátt stjórnvalda 5. janúar 2023 og bæjarstjórn Stykkishólms fagnaði á 9. fundi sínum og þeim markmiðum sem stefnt er að í þeim, á sama tíma og lögð var áhersla á að samráð verði haft við sveitarfélagið, vinnslur og sjómenn við Breiðafjörð við gerð og setningu reglugerða í framhaldi að fyrirhugaðri lagasetningu. Þá tekur sveitarfélagið undir með aðalfundi Bátafélagsins Ægis um málið og vísar jafnframt til þeirrar ályktunar.

Nánari rökstuðningur sveitarfélagsins

Bæjarstjórn sveitarfélagsins hefur ítrekað bent á nauðsyn þess að gera þurfi breytingar á fyrirkomulagi hrognkelsaveiða, sbr. m.a. afgreiðslur funda bæjarstjórnar Stykkishólmsbæjar nr. 387, 388., 389., 391., 394 og 395. Þá hefur stjórn Sambands sveitarfélaga á Vesturlandi og haustþing Sambands sveitarfélaga á Vesturlandi jafnframt tekið í sama streng, bent á nauðsyn þess að nýtt fyrirkomulag taki gildi og lagt áherslu á að það sé afar brýnt að Alþingi taki hið fyrsta til umfjöllunar breytingar á fyrirkomulagi um hrognkelsaveiðar með það að markmiði að bæta rekstrarumhverfi sjómanna og vinnslu með langtíma hagsmuni greinarinnar að leiðarljósi, enda skapi núverandi fyrirkomulag hrognkelsaveiða sjómönnum og vinnslum erfið rekstrarskilyrði og skekki samkeppnisstöðu þeirra milli svæða.

Stykkishólmshöfn hefur verið einn helsti löndunarstaður grásleppu á landinu um árabíl. Ef tekið mið af árinu 2019, líkt og bent var á í ályktun 395. fundar bæjarstjórnar Stykkishólmsbæjar, þá var af 5.000 tonna heildarafla í grásleppu árið 2019 um 30% hans veiddur við innanverðan Breiðafjörð. Í Stykkishólmi var 22% af öllum grásleppuafla landsins landað. Hlutfall grásleppu í lönduðum heildarafla í Stykkishólmshöfn nam 35% árið 2019. Á Breiðafirði eru jafnframt hrognkelsavinnsla starfandi, þ.m.t. í Stykkishólmi, sem reiða sig á þann afla sem þar veiðist. Samtals má áætla að um 100 störf tengjast umræddri atvinnugrein í Stykkishólmi í kringum hverja vertíð, a.m.k. sé miðað við árið 2019. Því er ljóst hversu ríka hagsmuni íbúar og hagaðilar í Stykkishólmi, þ.m.t. sveitarfélagið, hefur af framtíð hrognkelsaveiða.

Bæjarstjórn hefur bent á að takmarkanir á veiðum á grásleppu megi rekja til ársins 1990 þegar réttur til að fá leyfi til grásleppuveiða var takmarkaður við þá báta sem stundað höfðu grásleppuveiðar á árunum 1987-1990. Megin rökin fyrir þessum takmörkunum var að vernda og tryggja hagsmuni þeirra aðila sem höfðu stundað grásleppuveiðar. Í gildandi lögum eru grásleppuveiðar takmarkaðar við ákveðinn hóp sem rétt hefur til að stunda þær veiðar á grundvelli opinbers leyfis, en um það bil 450 skip hafa rétt til að fá leyfi til grásleppuveiða, skv. 1. mgr. 7. gr. laga nr. 79/1997, um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands. Verði frumvarpið að lögum munu einungis þau skip sem hafa rétt til

grásleppuveiða og hafa nýtt leyfið á því tímabili sem afmarkað er í frumvarpinu fá úthlutaða aflahlutdeild með tilliti til veiðireynslu á grundvelli þess leyfis sem skráð er á skip. Sveitarfélagið telur að atvinnuréttindum leyfishafa verði því ekki raskað með því að miða við veiðireynslu þegar takmarka á aðgang að fiskveiðiauðlindinni, líkt og gert var upphaflega árið 1990, og því sé frumvarpið í samræmi við meginmarkmið upphaflegra takmörkunar sem settar voru á grásleppuveiðar á sínum tíma, þ.e. að vernda og tryggja hagsmuni þeirra aðila sem stunda grásleppuveiðar.

Bæjarstjórn hefur bent á að núverandi fyrirkomulag veiðistjórnunar með sóknarmarki, þar sem dagafjöldi og/eða stöðvun veiða þegar afli er kominn yfir ráðlagðan hámarksafla samkvæmt ráðgjöf Hafrannsóknarstofnunar, sé ekki til þess fallin að tryggja samfélagslega, líffræðilega eða efnahagslega sjálfbærni þegar til framtíðar er litið og að slík stjórnun sé hamlandi fyrir frekari nýsköpun og nýliðun í greininni. Í því samhengi er bent á að vel á annað hundrað bátar hafa hætt veiðum á grásleppu á síðustu árum, en um 210 bátar stunda nú veiðar m.v. fjölda síðasta árs, af þeim 449 leyfum sem rétt hafa haft til grásleppuveiða frá árinu 1997. Með óbreyttu kerfi og áframhaldandi þróun, sem ekkert bendir til að muni breytast, munu einungis nokkrir tugir bátar stunda veiðarnar eftir 10-15 ár. Þessi þróun er ekki síst vegna þess hversu núverandi sóknartakmörkun er ómarkviss, skortir fyrirsjáleika og hefur neikvæð áhrif á rekstrarumhverfi sjómanna og vinnslu þegar til lengri tíma er litið. Þannig er ljóst að núverandi fyrirkomulag veiðistjórnunar styður ekki við langtíma hagsmuni greinarinnar.

Á þeim grunni hefur bæjarstjórn stutt hlutdeildarsetningu nytjastofna, hvað grásleppu varðar, eins og stefnt er að í frumvarpinu og telur að slík stjórnun muni ná framangreindum markmiðum betur og tryggi ábyrgari, hagkvæmari og fyrirsjáanlegri veiðar og meiri sveigjanleika fyrir þá sem stunda veiðarnar. Þá tryggir hlutdeildarsetning ábyrgari fiskveiðistjórn, hættuminni sjósókn, betri nýtingu veiðafæra og að veiðar falli betur að umhverfis- og náttúruverndarsjónarmiðum enda mun umgengni um auðlindina batna til muna með hlutdeildasetningu, m.a. draga úr olíunotkun, fækka netum í sjó og minna verður um óæskilegan meðafla. Bæjarstjórn hefur þannig talið samkvæmt framangreindu að sú veiðistjórn sem felst í frumvarpinu muni koma til með að efla þær byggðir landsins sem þessar veiðar stunda og tryggja efnahagslega-, samfélagslega og líffræðilega sjálfbærni í sem mestri sátt við umhverfið.

Sveitarfélagið leggur þó krefst þess að viðmiðunarárið 2020 verði undanskilið mati á þremur bestu veiðitímabilum, frá árinu 2014 til og með 2022, vegna þeirrar íhlutunar sem fólst í stöðvun veiðanna á því ári, sbr. reglugerð nr. 407/2020, um bann við hrognkelsaveiðum árið 2020. Ótækt er með öllu að það viðmiðunarár sé tekið með enda felst í því ójafnræði milli svæða vegna stöðvunar á veiðum um mánaðarmótin apríl/máí það ár og einu svæði við Breiðafjörð, sem hefur veiðar 20. maí og hafði ekki tekist að hefja veiðar, var veitt leyfi til grásleppuveiða í allt að 15 daga og heimilað að landa einungis 15 tonn af grásleppu á grásleppuvertíð 2020.

Þetta tilkynnist hér með.

Undirritaður er reiðubúinn að koma á fund atvinnuveganefndar til að fylgja eftir umsögn Sveitarfélagsins Stykkishólms og svara þeim spurningum sem kunna að vakna.

Virðingarfyllt

Jakob Björgvin Sigríðarson Jakobsson,
bæjarstjóri.